

priznanja upisan je u ustavni dokument zbog toga što se pomoću ovog dokumenta politička zajednica pravno konstituiše.

U tom smislu, u ustav se unosi niz pravnih pravila koja sadrže jemstva prava i sloboda članova zajednice. Uz njih, u ovaj tekst upisuju se i odredbe o organizaciji javne vlasti, odnosno organima koji imaju obavezu da obezbede poštovanje i zaštitu ljudskih prava. Suprotno tome, potraga za alternativnim modelima pravnog i državnog ustrojstva vezuje se za primenu čitavog niza ekskluzivnih principa koji nužno reflektuju odnos dominacije između članova političke zajednice, koji odnos se pak utemeljuje u volji vladavca ili metafizički uslovljenoj božijoj volji, prirodnom pravu i sl. Na taj način se konstituiše politička zajednica u kojoj su pojedini njeni članovi slobodniji od drugih.

Tako, pripadnost povlašćenim kategorijama obezbeđuje „višak slobode“ onima koji dele isto etničko poreklo, nacionalnost, jezik, boju kože, socijalni i ekonomski položaj, članstvo u političkoj stranci ili verskoj organizaciji, zdravstveno stanje, pol, seksualnu opredeljenost, uzrast, odnosno starosnu dob i drugima. Ostalima, onima koji ne pripadaju povlašćenim kategorijama, sleduje „manjak slobode“.

Ova dva osnovna tipa političke zajednice u današnje vreme realno koegzistiraju. U jednom broju država sistem ustavne demokratije uspešno je razvijen ili se razvija. U drugima i dalje dominira sistem koji ne obezbeđuje jednaku slobodu članovima zajednice.

Ako se pretpostavi da je osnovni cilj procesa političkih reformi u Srbiji konstituisanje efektivnog sistema ustavne demokratije, te da ovaj proces još nije okončan, postavlja se pitanje u kojoj meri je važeći Ustav doprineo ostvarenju osnovnog cilja. Ako se pak zaključi da bi ustavnom revizijom moglo da se popravi postojeće nezadovoljavajuće stanje, postavlja se pitanje u kom smeru je potrebno intervenisati u budućem ustavnom tekstu da bi se proces formiranja ustavne demokratije ubrzao.

Pravno-politička orijentacija Ustava iz 2006. i njegovi nedostaci.

Uvodna rečenica prvog člana Ustava, koja na ranoromantičarski način definiše Srbiju kao državu koja „pripada“ istovremeno srpskom narodu i svim građanima koji u njoj žive, duboko je politički neiskrena. Sa prvog mesta u poretку ustavnih normi, ona konstituiše pravni sistem zemlje na međusobno sukobljenim principima.

Sa jedne strane, barata se rečima „svi građani“, kojima se u daljem tekstu prvog člana pridodaju reči „demokratija“ i „ljudska i manjinska prava i slobode“, čime se sugerise primena inkluzivnog principa ustavne demokratije. Sa druge strane, politička zajednica se definiše kao država srpskog naroda, čime se obezbeđuje primena jednog od najučinkovitijih ekskluzivnih principa, principa nacionalne države.

Ideja o nacionalnoj državi je pre oko 25 godina na domaćoj političkoj sceni zauzela mesto do tada neprikosnovene ideje o državi radničke klase. Kao politički superioran, nacionalistički princip i u novovekovnom periodu istorijskog razvoja zemlje predstavlja stabilno tlo za izgradnju osobene strukture čitavog niza drugih principa dominacije, među kojima se ističu oni koji se vezuju za rasni, etnički, verski, politički, odnosno partijski, polni, rodni i seksualni identitet ljudi.

Međutim, kao što je navedeno, odnosi između članova zajednice uređuju se ili na temelju principa njihove jednake slobode ili na temelju principa njihove međusobne dominacije, ali ne i na temelju oba principa zajedno. Ako se ipak insistira na paralelnoj primeni oba principa, onda se to čini zbog političke rezervisanosti u pogledu ideološke svrsishodnosti, domašaja i praktičnih posledica primene svakog od njih pojedinačno.

Politički gledano, uzimajući u obzir nedovoljno razvijenu pravnu kulturu zajednice, čini se da je opravdano izraziti bojazan da bi ubedljivo demonstrirana neodlučnost ustavotvorca